

Scolytinae (bast- of schorskevers) op naaldbomen

Met PZ-states en aanwezig in NL

Dendroctonus micans (EPPO-code: DENCFI)

Sparrenbastkever

Ips cembrae (EPPO-code: IPSXCE)

Achttandige lariksschorskever

Ips sexdentatus (EPPO-code: IPSXSE)

Zestand-dennenschorskever

Ips typographus (EPPO-code: IPSXTY)

Letterzetter

(zie ook [Register beschermde gebieden](#))

Met PZ-states en niet aanwezig in NL, wel in de EU

Ips amitinus (EPPO-code: IPSXAM)

Eight-toothed spruce bark beetle

Ips duplicatus (EPPO-code: IPSXDU)

Northern bark beetle

(zie ook [Register beschermde gebieden](#))

Met Q-status: alle niet-Europese Scolytinae

o.a. **Polygraphus proximus** (EPPO-code: POLGPR)

Herkennen en waarnemen

Beschrijving

- Kever** Afhankelijk van de soort 1 - 9 mm groot. Donkerbruin tot zwart, fijn wit of geelachtig behaard. Veel *Ips*-soorten hebben tandjes achteraan op de dekschilden. Alle soorten zijn lastig te onderscheiden van andere soorten *Scolytinae* (bast- of schorskevers).
- Ei** Ovaal, glad, wit/doorzichtig, tot ca. 1 mm groot in grote aantallen in de moedergang onder de bast. Niet te onderscheiden van veel andere soorten kevers.
- Larve** Wit met een bruine kop, C-vormig, pootloos, tot 1 cm lang. Niet te onderscheiden van andere soorten snuitkevers en aanverwanten (Curculionoidea). Te onderscheiden van rupsen doordat rupsen 3 paar echte pootjes hebben en meerdere paren (soms heel korte) buikpoten met haakjes
- Pop** Eerst wit, later donkerder. Afhankelijk van de soort 1-8 mm lang. Niet te onderscheiden van andere soorten *Scolytinae* (bast- of schorskevers) of snuitkever-achtigen. Te onderscheiden van vlinderpoppen doordat de vleugels, poten en antennen los tegen het lijf liggen; bij vlinderpoppen zijn deze met het lijf vergroeid.

Adult *Dendroctonus micans* (collectie).
© Pest and Diseases Image Library (Bugwood).

Adult *Ips sexdentatus* met tandjes aan achterzijde van de dekschilden (rechts op de foto). © Gilles San Martin (EPPO)

Adult *Ips typographus* met tandjes op de dekschilden (links op de foto).
© Gilles San Martin (EPPO)

Jonge pop van *Ips sexdentatus*. © Gyorgy Csoka, Hungary Forest Research Institute (Bugwood)

Larve van *Ips typographus*.
© Gilles San Martin (Wikipedia).

Larve van *Dendroctonus micans*.
© Gilles San Martin (EPPO)

Symptomen

- Ronde gaatjes tot ca. 2 - 3 mm diameter in de bast met eventueel eruit lopend hars en/of harsproppen.
- Boormeel op de bast of aan de voet van de boom.
- Gangen onder de bast of in het hout; meestal 1 moedergang en larvengangen gevuld met uitwerpselen en boormeel. Bij sommige soorten vormen de gangen samen grotere 'kamers'.
- (makkelijk) loslatende bast bij een langer bestaande of oude besmetting
- Afsterving van naalden/takken in de top

Harsprop veroorzaakt door *Dendroctonus micans*. © Beat Forster, Swiss Federal Institute for Forest, Snow and Landscape Research (Bugwood)

Brede larvengang met boormeel van *Dendroctonus micans*. © Stanislaw Kinelski (Bugwood).

Larvengangen van *Ips typographus* onder de bast. © Petr Kapitola, Central Institute for Supervising and Testing in Agriculture (Bugwood).

Brede larvengang onder de bast met larf en pop van *Ips sexdentatus*. © Milan Zubrik, Forest Research Institute Slovakia (Bugwood).

Wanneer en hoe waar te nemen

Alle stadia (kevers, eitjes, larven en poppen) zijn het hele jaar onder de bast/in het hout te vinden. De kevers zijn in de zomer ook op de stam/takken te vinden. De levenscyclus is afhankelijk van de soort en de temperatuur; bij *Dendroctonus micans* duurt een generatie 1 tot 3 jaar; *Ips*-soorten en *Polygraphus proximus* kunnen bij hoge temperaturen meerdere generaties per jaar hebben.

Soorten die erop lijken

De adulten (kevers) kunnen alleen door experts worden onderscheiden van andere soorten uit deze kevergroep (Scolytinae (bast- of schorskevers)). Voor identificatie van eitjes, larven en poppen zijn laboratorium-toetsen nodig.

De larven zijn wel te onderscheiden van rupsen doordat rupsen 3 paar echte pootjes hebben en meerdere paren (soms heel korte) buikpootjes met haakjes.

De poppen zijn te onderscheiden van vlinderpoppen doordat bij kevers de poten, antennen en vleugels los tegen het lijf liggen; bij vlinderpoppen zijn deze vergroeid met het lijf.

Rups met 3 paar korte pootjes (pijltjes) en korte buikpootjes met haakjes (omcirkeld).
© Ruben Meert.

Vlinderpop. © Gyorgy Csoka, Hungary Forest Research Institute, Bugwood.org.

Waardplanten en verspreiding

Waardplanten

Alle soorten komen voor op naaldbomen; de soorten met een PZ-status voornamelijk op *Abies*, *Larix*, *Picea*, *Pinus* en *Pseudotsuga*. Ze tasten vooral verzwakte bomen aan, maar ook gezonde bomen die zijn beschadigd door snoeien of storm. Van de *Ips*-soorten veroorzaakt de letterzetter (*Ips typographus*) de meeste schade.

Voor een actueel overzicht van de waardplanten:

- Klik [hier](#) voor *Dendroctonus micans*
- Klik [hier](#) voor *Ips cembrae*
- Klik [hier](#) voor *Ips sexdentatus*
- Klik [hier](#) voor *Ips typographus*
- Klik [hier](#) voor *Ips amitinus*
- Klik [hier](#) voor *Ips duplicatus*
- Klik [hier](#) voor *Polygraphus proximus*

Landen waar aanwezig

De soorten met PZ-status komen voor in Europa en Azië. Zie de links hieronder voor een actueel overzicht van de landen. Houd er rekening mee dat ze mogelijk ook nog in andere landen voorkomen. Niet-Europese Scolytinae-soorten komen voor in landen buiten Europa.

- Klik [hier](#) voor *Dendroctonus micans*
- Klik [hier](#) voor *Ips cembrae*
- Klik [hier](#) voor *Ips sexdentatus*
- Klik [hier](#) voor *Ips typographus*
- Klik [hier](#) voor *Ips amitinus*
- Klik [hier](#) voor *Ips duplicatus*
- Klik [hier](#) voor *Polygraphus proximus*

Wat te doen?

Melden bij (vermoeden van) vondst

De niet-Europese Scolytinae-soorten hebben de quarantaine status of er gelden noodmaatregelen voor. Neem direct contact op met uw keuringsdienst of de NVWA indien u een besmetting met zo'n soort vermoedt. U mag geen plantenpaspoort afgeven, en geen handelingen doen of een bestrijding uitvoeren op betreffende planten totdat uw keuringsdienst of de NVWA uitsluitel geeft.

De Scolytinae-soorten met PZ-status hoeven niet gemeld bij uw keuringsdienst of de NVWA. Zolang u een of meerdere soorten hiervan in uw teelt waarneemt of vermoedt, mag u echter alleen een plantenpaspoort afgeven *zonder* betreffende PZ-code. U mag zelfstandig een behandeling uitvoeren tegen deze soorten.

Voorkomen van verdere verspreiding en bestrijding

Neem direct contact op met uw keuringsdienst of de NVWA bij vermoeden van een niet-Europese Scolytinae-soort. Probeer mogelijk besmette planten fysiek gescheiden te houden van andere planten maar zonder deze te verplaatsen.

Bij een besmetting met een Scolytinae-soort met PZ-status mag u de gebruikelijke handelingen en behandelingen uitvoeren met middelen die voor betreffende doeleinden zijn toegelaten.

Meer informatie

Meer informatie kunt u vinden op:

- [EPPO datasheet](#) voor *Dendroctonus micans*
- [EPPO datasheet](#) voor *Ips cembrae*
- [EPPO datasheet](#) voor *Ips sexdentatus*
- [EPPO datasheet](#) voor *Ips typographus*
- [EPPO datasheet](#) voor *Ips amitinus*
- [EPPO datasheet](#) voor *Ips duplicatus*
- [EPPO datasheet](#) voor *Polygraphus proximus*

Opmerkingen/aanvullingen

Heeft u een vraag, opmerking of aanvulling over deze informatie, stuur deze dan naar het [Klantcontactcentrum van de NVWA](#).